Ötödik évfolyam. 42. szám. Székely-Udvarhely, 1899. október 15.

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANITÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok-, tanitók-, gazdasági egyleti tagok- és közs. elöljáróknak egészévre 6 kor., a tanitó-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos BETEGH PÁL.

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □ cm.-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. — Bélyegdij külön 60 fillér. Nyilttér sora 1 kor. Hirdetés és nyilt-tér dija előre fizetendő. — Hirdetéseket e lap részére elfogad minden hirdetési iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utcza), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok nem adatnak vissza.

Vármegyei utóhangok

(Dr.) Néma szemlélői voltunk a megtartott e hó 7-iki vármegyei közgyülésnek s be kell vallanunk, hogy nyomott lelki állapotban távoztunk onnan.

A vármegyeház diszes terme csak ugy kongott az ürességtől. A közönség padsoraiban alig volt több 5—6 ember s ezek is bántó közönynyel hallgatták végig a referensek gépies előadását. Semmi megjegyzés, semmi ellenvetés. Minden előterjesztés néma helyesléssel találkozott s komoly, higgadt, meggyőző tárgyalásról, az elvek nemes harczáról szó sem volt. S ha netalán mégis kisérlet történt volna egyik vagy másik jelenlevő részéről némi elevenséget vinni bele a vitába, ennek az ártatlan kisérletnek is nyakát szegte az elnöki csöngettyü.

Azt mondhatnók talán, hogy a béke idézte ezt elő s annak volt ez ijesztő hallgatás a gyümölcse?

Oh nem! Ne ámitsuk ezzel magunkat; ez nem lehet a béke müve!

A béke kiengesztelhet. Elnémithatja a személyes gyülöletet, lelohaszthatja a szenvedélyesség kitöréseit, de nem ölheti ki a közügy iránti hazafias lelkesedést.

Hisz jól tudjuk mindnyájan, hogy épen megforditva áll a dolog. A béke az egyedüli éltető eleme a közügynek.

Üdvös intézményeinket nem a harcz, hanem a béke szülte.

Egy további ellenvetés is lehetne, hogy talán a tárgysorozat nem tartalmazott semmiféle nevezetesebb pontot, a mely éberré tehette volna az érdeklődést.

Fájdalom, azonban ez sem áll, mert, hogy egyebet ne emlitsünk, szőnyegen volt a költségvetés tárgyalása. Ezt pedig nem lehet és nem szabad kicsinylenünk. Mindenféle háztartásnak legfontosabb érdeke, hogy a gazdasági berendezkedés a lehető legkifogástalanabb legyen. A legkisebb felületesség és számba nem vevése e jelentékeny tényezőnek, keserü rombolást idézhet elő.

Kétszeresen kell pedig ügyelnie ennek a vármegyének, — a mely nem rendelkezik nagy összegeket kitevő alapokkal s melynek lakossága a legnyomasztóbb anyagi viszonyok között él — hogy minden felesleges megterheltetés elkerültessék.

S hogy erre ügyelt is mindig, példa reá az elmult közgyüléseknek magas szinvonalon álló költségvetési vitája.

A részvétlenségnek tehát a tárgysorozat sem lehet oka.

Másban kell azt keresnünk és — azt hiszszük — nem csalódunk, ha a közelmult eseményeiben kutatjuk.

Üres lett a vármegyének legelső polcza, az alispáni szék; igen sokan, talán mondhatnók mindnyájan, a kik e vármegye sorsát igazán szivükön hordták, azon voltak, hogy ezt a széket lehetőleg vármegyei ember töltse be.

S ez a törekvés teljesen indokolt és érthető is volt. Az utóbbi időben lezajlott keserü és áldatlan harczok nem engedtek időt arra, hogy bárki, ki e polczon ült, minden idejét és minden tudását kizárólag a vármegye szellemi és anyagi jólétének előmozditására szentelhesse. Ennek pedig természetes következménye volt, hogy számtalan és nehéz feladat, a melynek felsorolása hosszadalmas volna, maradt megoldatlanul, a mely ismét számtalan bajnak lett kutforrásává.

Gyógyulásra és pedig gyors gyógyulásra volt tehát szükség. Ehhez azonban ismét az kellett, hogy az orvos ne vesztegessen sok időt, hanem mennél előbb állapitsa meg a diagurzist s fogjon a baj orvoslásához.

Ilyen orvost pedig csak vármegyei emberben véltek találhatni s azért igyekeztek minden körülmények között tervüket megvalósitani.

Ez azonban csak terv maradt, mert a feltorlódott néhézségekkel szemben nehéz lett volna a küzdelem s ez még csak ujabb sebeket okozott volna. Nincs azonban olyan terv, a melyet szivesen adnánk fel s ha végre mégis kényszerülünk ezt tenni, hogyne éreznénk némi bánkódást utána.

Igy jártak azok is, kik azt akarták, hogy vármegyei ember legyen az alispán. S ennek a levertségnek és bánkódásnak tudhatjuk be a közgyülés részvétlenségét, mert ezt a lelkes gárdát, a mely pedig nem szokott hiányozni, most nem láttuk ott.

Van-e és lesz-e oka bánkódásuknak, ezt mindenesetre a jövő mutatja meg! Mi azonban erősen hisszük, hogy Dr Damokos Andor személyében egy alapos képzettségü és lankadatlan szorgalmu alispánt kapott vármegyénk, a kinek ember-ismerete és éles látása gyorsan megfogja kapni az elhanyagolt sebeket s ezeket orvosolva, szilárddá és áldást-hozóvá fogja tenni a békét.

Hatáskörében nem fogja engedni, hogy egyesek magánérdekeiért a közügy háttérbe szorittassék. A támogatást és figyelmet érdemlő szövetkezeti ügynek, mint az apró emberek egyedüli boldogulhatásának lelkes pártfogója lesz. S szóval, nemcsak mint e vármegye első tisztviselőjét, de társadalmi és családi előkelőségénél fogva, mint e város és vármegye hasznos polgárát is tisztelhetjük majdan benne.

Mi ebben a reményben és őszinte bizalomban, ismételten szivből üdvözöljük őt az alispáni székben.

A hirdetési bélyeg csökkentése. A pénzügyminiszteriumban — mint az Állami Tisztviselők Közlönye irja — ujból foglalkoznak a hirdetési bélyegdijak, illetve illetékek eltörlésének kérdésével. Egyelőre nem végleges eltörlésről van szó, hanem lényeges csökkentéséről, a mi már csak rövid idő kérdése.

A cséplés jogviszonyai. A földmivelésügyi miniszter a kisgazdák és a cséplőtulajdonosok közti jogviszonyok szabályozása tárgyában a gazdasági egyesületek elnökeinek s az alispánok véleményének meghallgatásával törvény-javaslati tervezetet készittetett, s annak tárgyalására e hónap 10-re szaktanácskozmányt hivott egybe.

Örmény püspökség. Azok a módozatok, amelyeknek alapján az örmény püspökség kérdését átmenetileg megoldani óhajtják, a következők: A gyulafehérvári latin szertartásu székeskáptalan mellett Majláth Gusztáv gróf erdélyi püspök hozzájárulásával örmény kanonoki stallum volna szervezendő, melyet olyan örmény szertartásu lelkész töltene be, aki egyidejüleg, mint ő Felsége, a királytól kinevezett czimzetes püspök fölszenteltetnék és örmény vikáriusként az örmény katholikus egyház élére állana.

Az országos közoktatási tanács állandó bizottsága Beöthy Zsolt elnöklésével tartott ülésében a tanitóképző-intézeti tanterv reviziójának folytatólagos tárgyalásán kivül foglalkozott a vallás- és közoktatásügyi miniszter leiratával, mely arról értesiti a tanácsot, hogy a miniszter az osztott elemi népiskola uj tantervét még a jövő iskolai évben életbe akarja léptetni. E végből sürgeti a tanitó-egyesületektől és a tanfelügyelőktől beérkezett jelentések figyelembe vételével a tanterv szöve-

A „SZÉKELY-UDVARHELY" TÁRCZÁJA.

Kukoricza hántás.

(A „Székely-Udvarhely" eredeti tárczája.)

Be van a mezőről minden termés hordva. Leszedték már a törökbuzát is. Udvaron, csürökben nagy halmazokban várja a kukoricza, hogy takarójától megfoszszák s jó helyre eltegyék.

Csakhamar megnépesül a rakások környéke, legények — leányok vidáman énekelve, asszonyok összesugva, beszélgetve fosztják a tengerit.

„Ej-haj zörög a levél, nem zörög ha nem fujja a szél" — hallik be az utról s a vidám kukoricza-hántók is belekapnak a nótába. — Nem zörög ha nem fujja a szél . . . De nem is ám, kiált bele hangos szóval a falu mindent tudó asszonya. Tiszta igaza van a nótának, nem zörög biz a, ha nem fujja a szél!

— Szél fuvatlan nem indul — tóditja a szót, egy jól megtermett öreg asszony.

— Tán bizony megint tud valamit lelkem néném asszony? Az Isten is megáldja, mondja el. Mondja galambom, mondja, hisz mindig olyan jókat tud, hunyorgatnak a kiváncsi néném asszonyok.

— De azt mi is meghallgassuk — kiáltja egy vig kedvü legény. Hej lányok, lányok ide figyeljetek most!

Pillanatra csend lesz, hogy annál élénkebb zaj váltsa fel.

Összébb huzódnak a tudós hirmondó körül, zizeg a száraz levél, elhallgatnak a suttogó leányok, még a kéz is szünetet tart pillanatra, mialatt a kikiáltott elégedetten jártatja körül szurós tekintetét, nagyon tetszik neki ez a nagy kiváncsiság.

— Tudok én valamit lelkeim, tudok, hanem az nem ugy járja, hogy a mit az ember tud, országnak-világnak kikürtölje! . . . Tudtok-e hallgatni?

— Hallgatunk — kiáltják többen. Hallgatunk — ismétlik fejbólingatva.

— Jól van hát nó, ha hallgattok, hát halljátok: a biró uram lánya nem eladó többé!

— Nem-e? Hát ki kérte meg a falu legszebb leányát?

— Ki kérte meg? Hát bizony a Tiszteletes ur ma kérőbe járt a biró uramnál és nem hiába.

— De hát kinek kérte meg!? Csak nem magának? hisz már nagyapám lehetne — obégat egy fiatal legényke.

— Hallgas, tejfölös száju — feddi mérgesen a közbe szólót a tudós néne, s szaporán, dühösen rángatja a kukoricza héjját.

— Kinek kérte meg szentem? — bátorkodik végre megszakitani a beállott csendet egy idősebb asszony.

— Kinek, ugy-e jó volna ezt tudni lelkem komám asszony? No hát megmondom én . . . a biró uram lánya maholnap mesterné asszony lesz! . . .

— Mes-ter-né! . . . tagolja a szót szörnyü megle-petéssel a drága kománé. — Mesterné lesz a falu szépéből — mondogatják a legények. Mesterné lesz, nem hiába beszélték a nyáron, hogy „a mester többet néz a szép fekete szemedbe, mint az énekes könyvbe".

„Ej-haj zörög a levél — nem zörög ha nem fujja a szél" — sivitja hangosan, recsegő hangjával a hirharang s olyan sajátságosan kaczag; tetszik neki az általános elbámulás, mit ujdonsága előidézett.

A kör tágul, össze sugnak-bugnak a hallottak felett. A legények évődni kezdenek a lányokkal: „nem irigylitek a falu szépét?"

Szegény lány, most éghet a két orczád, mert bizony a tengeri-hántóban jól megszólnak-szapulnak. Ki jót, ki roszat, de szó nélkül egy sem hagyja.

Megvitatják a dolgot, majd másra fordul a beszéd, telik az idő, apad a halmaz, sok kéznek munkája hamar meglátszik.

Egyiknek eszébe jut, jó volna mesét hallgatni. De ki legyen a mondó? Ki más mint a tudós hirharang. Körül is fogják, kérlelik a lányok, biztatják asszonytársai s ő szabódik ugyan, de látszik rajta, hogy csak sok kérést vár. Hizelegnek neki, körül czirogatják, mignem nagy tempósan enged a kérésnek.

Körül néz, megigazitja fejkendőjét s mintegy megelégedve a látottakon kezd beszélni.

— Régen, még a boldogult nagyapán idejében történt ez az eset, de hogy tiszta való, arról kezeskedem, mert nagyanyámtól anyám, tőle meg én hallottam. Az öreg Bándinak egyetlen gyermeke volt Gábor. Szép szálas legény, beszédes ügyes. Sok leány bolondult utána, hanem ő föl sem vette. Sok szem megsiratta, mikor katonának ment. Mit bánta ő, csak az édes apját sajnálta, hogy öreg korában elkell, hogy hagyja. Ezt mondogatta Gábor. De zörgött a levél és egyebet is mondott.

Azt hitték, hogy a gazdag, büszke Bándi Gábor szereti a szegény zsellér Esztert. Beszélték, de bizonyosat senki sem tudott. Mondták a vén Bándinak, dölyfösen azt felelte: „a hatökrös Bándi Gábor nem fut egy koldus után".

Beszélt még sok mindent a hir, aztán, hogy Gábor elment, lassankint elfeledték a sok mende-mondát. Az apja el-el mutogatta fiának leveleit, előléptették — firer lett belőle.

Eltelt egy esztendő, hát egyszer csak haza jön Bándi Gábor. Az apja kivánságára jött, hadd gyönyörködjék fiában. Szép is volt, a legszebb az egész regementben, gyönyörüség volt reá nézni.

— Keed látta? — szól közbe együgyüen egyik hallgató.

— Láttam bizony, hogy ne láttam volna — feleli gyorsan a kérdezett.

— Hát nem a nagyapja idejében történt?

— Vak apád! — ne szóljatok bele. Látta a nagyanyám s az annyi, mintha én láttam volna. Hallgassatok!

— Ráérett már ő kelme az ördög főztéjére — sugja a letorkolt, társainak s azok jót nevetnek; pedig a mesélő szemei majdnem átall szurják.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

gének végleges megállapitását és a tantervi utasitások elkészitését. Az állandó bizottság a tanács népiskolai tantervjavaslatáról beérkezett szakjelentéseket feldolgozás végett már korábban kiadta a népiskolai szakbizottságnak, melyet ezuttal azzal is megbizott, hogy a népiskolai tantervi utasitások szerkesztésére vonatkozólag oly időben terjesszen konkrét javaslatot az állandó-bizottság elé, hogy ez a tanterv végleges szövegét s az utasitásokról szóló jelentését deczember elsejéig felterjeszthesse a miniszterhez.

TANÜGY.

Az **„Udvarhelymegyei Általános Tanitó-egylet“** XXV-éves fennállásának emlékére folyó év november hó 23-án és 24-én jubiláris nagy és közgyülést fog tartani. 25 év sok idő egy olyan testület életében, melynek zászlójára a magyar nemzeti modern kultura beplántálása, felvirágoztatása és minél tökéletesebbé tétele van irva; ennek szolgálatába állott egy negyedszázaddal ezelőtt az udvarhelyvármegyei tanitóság, mint testület is és ennek érdekeiért küzdött és küzd szüntelen. A konzervativ elveknek, — többek között az „átiab“-nak is — hadat üzent, az ujabb kori didaktikai elveket vette irányadóul s a modern paedagógiának hódolva, fáradságot nem ismerő szorgalommal és kitartással munkált, hogy tanitót és tanitványt egyaránt megmentsen, a testet és lelketölő felesleges munkától. És ha most, egészen ihletett lelkesedéssel kiván e vármegye tanitósága jubilálni, azt teljesen fel tudjuk fogni, hiszen a mit évszázadok munkássága csak előkészitett: azt egy negyedszázad az iskola melegágyába be is plántálta. A magyar nemzeti kulturát teljesen kiépiteni azonban csak a társadalom segitségével lehet. Ez való igaz. Ezen elvtől vezéreltetve, a kiküldött szükebbkörü rendezőbizottság, hogy a jubiláris gyülésen megjelenő és azon résztvevő ugy vármegyénkbeli, mint idegen tanitókat és tanügybarátokat kellő fogadtatásban és vendégszeretetben részesithesse, másfelől, hogy ezen ünnepélyes gyülés sikerét is biztosithassa, a rendezőbizottságba való belépésre, mintegy 50 helybeli egyént kért fel, kik, hogy szivesen fognak engedni a tanitók ezen kérésének, arról meg vagyunk győződve. A népnevelés nemzeti közös érdek, munkáljon tehát annak előbbvitelén kiki legjobb tehetsége szerint.

Tudomásul. Az udvarhelyi járási tanitói kör tagjainak és az érdeklődő közönségnek szives tudomására hozom, hogy az e hó 26-ikára összehivott köri gyülés — elodázhatlan, közbejött akadályok miatt — folyó hó 28-án reggeli 8 órakor kezdődőleg fog Agyagfalván megtartatni. Miklósfalván, 1899. okt. 12. Sándor Lajos, köri elnök.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Az udvar Budapesten.** Ő felsége, öreg jó királyunk a kabinet-iroda és udvari személyzet kiséretében pénteken a székesfővárosba érkezett. Jövő héten királyi kihallgatások lesznek, melyre már most lehet jelentkezni a királyi palota földszintjén levő kabinet irodában.

— **Kinevezések.** A vallás- és közoktatási m. kir. miniszter Kiss Sarolta okl. kisdedóvónőt a torontálerzsébetlaki állami kisdedóvodához óvónőnek; Mirtse Dénes okleveles tanitót az alsósófalvi állami elemi népiskolához rendes tanitónak nevezte ki. Az igazságügyi m. kir. miniszter Schveszter Ferencz helybeli kir. törvényszéki joggyakornokot a nagyenyedi kir. járásbirósághoz aljegyzőnek nevezte ki. Mentovich Gyula, a helybeli kir. törvényszék elnöke Szimpetrán Tódor székelykereszturi kir. járásbirósági II. oszt. hivatalszolgát az I-ső; Benedek Mózes helybeli III. o. hiv. szolgát a II. fizetési fokozatba léptette elő.

— **Vármegyénk közigazgatási bizottsága** havi rendes ülését e hó 11-én tartotta Hollaki Arthur főispán elnöklete alatt. Az előadói jelentések közül megemlitjük a kir. tanfelügyelőét, mint a melyben közérdekübb jelenségek vannak. Az ülkei iskola e hó 1-én müködését megkezdte; a kápolnásoláhfalvihoz egy uj tanitónői állás rendszeresitése államsegitséggel engedélyeztetett. Az állami iskolák tanszemélyzetében annyi változás van, hogy Kovács Géza székelykereszturi igazgató-tanitó I-ső foku fegyelmi határozattal — mely fellebbezés alatt áll — hivatalvesztésre itéltetett; Tóth István felsősófalvi és Nevoráll István parajdi tanitók szolgálati érdekből a poklostelki, illetve a rutkai áll. iskolához helyeztettek át. Az államnál tárgyalások vannak folyamatban az agyagfalvi, etédi, siklódi, fiatfalvi, dályai, kisgalambfalvi és bözödi iskolák államositása iránt valamint, hogy a lövétei i-kolánál egy uj tanitónői állás rendszeresittessék. A korondi iskolázásra vonatkozólag megemliti, hogy a „Pál pataka“ nevü tanyán állami segélylyel egy községi iskola szervezése szükséges, mivel állitólag 70—80 tanköteles összehozható. Ugy a tanfelügyelő, mint a többi előadók jelentéseit tudomásul vették s a 44 pontból álló tárgysorozat minden nevezetesebb mozzanat nélkül letárgyaltatott.

— **Szinészet**. Nem álhazafiaság és nem mülelkesedés vezérelt bennünket akkor, a mikor e helyen is a legmelegebben ajánljuk a jelenleg városunkban időző szintársulatot olvasó közönségünk szives jóindnlatába. Késztet erre az elismerés, melyet meg kell adnunk, ha elfogulatlan birálatot akarunk mondani. Romrári V. Lajos szinigazgató már tavaszi ittlétekor, a mikor keserves küzdelmébe került a rövid itt tartózkodása, megmutatta, hogy nem kimél semmiféle anyagi áldozatot, csakhogy élvezetes, müvészi szinvonalon álló előadásokkal szolgálhasson közönségének. Társulatának személyzete létszáma — azt mondhatnók — csaknem teljes s ha Hetényit is magával hozta volna, vagy legalább más valakit, a ki őt teljesen helyettesithetné, ezt elmondhatnók. Erős a hitünk, hogy mindezeket méltányolni fogja városunk intelligentiája és müpártoló közönsége s meg fog törni az a semmivel sem indokolható rideg elzárkozottság, a melyet eddig tapasztalnunk kellett. A heti müsorral is meg voltunk elégedve, a mely inkább arra szolgált, hogy a társulat minden része bemutatkozhassék. Az igaz, hogy az „Egy nap a paradicsomban“ elmaradhatott volna, de ezért sem okozzuk egészen az igazgatót, mert — a mint láttuk — erre a közönség majdnem zsufolásig megtöltötte a szinteret. Ebből pedig — szomoru jele a romlott kornak — az következtethető, hogy a modern publikumnak grotesk pikanteria kell. A tanulságosan szórakoztató szinmüvek előadásán — üres padsorok vannak. No de ezzel majd más alkalommal foglalkozunk. A szereplőkről még eddig alaposabb kritikát nem irhatunk, hisz mindössze futó benyomásaink lehetnek. Előre is azonban jelezhetjük, hogy a női tagok közül Cserey Irma, Lőrinczy Erzsike és Gerőffy Ilona lesznek azok, a kiket nagyon, de nagyon meg fog szeretni a mi hálás közönségünk, Lőrinczy Erzsikét már ismerjük s dicséretével csak ismétlésekbe bocsátkoznánk, Gerőffy Ilona és Lendvay Ferike kedves egyéniségével hóditott s ezt fogja tenni Cserey Irma is — kinek szép hangjáról már is elismerőleg kell nyilatkoznunk — különösen akkor, ha több lesz benne a közvetlenség és természetesség. A férfi tagok közül Hidassyt ismerjük előnyösen és Kellert meg Rákos Jánost, a kit törekvő, szorgalmas szinésznek tudunk. Az ismeretlenek közül Szitay Lászlóval és Makay Elemérrel rokonszenvezünk.

— **Egy hegedü monologja.** Réges rég már itt, a hol — a nyomda-gép zakatol — s papir van meg könyvek — hol folyton mennek, jönnek — némán fekszem mostanában — elfeledve a nyomdában. Árva lettem, árva nagyon, — hogy a gazdám sirba vagyon — asszonyom is szegény kopott — hallja már az adó-dobot — megszólalnék érte szivből — kisegitném pár fillérből — nagyot nyomnék most a latba — ha akadna — s jó bért adva — befogadna — szolgálatba . . . Ép a böröm, jó a hangom — sirok bár, de nem vonaglom — tökét nyer, ki velem keres — böröm ára az interes. — Kiben tehát hajdanában — éjfél előtt, éjfél tájban — a bús „Rákóczi“ szent danája — hallatán gyult honfilángja — s kik az én hangomra, fogván a lányt hopra — vittétek gyors galopra — velem sirtatok s örvendtetek — ne legyen köből gazdag szivetek — siessetek — ha van keresztény lelketek — engem olcsón megvegyetek — kiki megtalál — itten Betegh Pál — nyomdájában — a nap minden órájában, — segithettek könnyen — az özvegyi könyen, — hogy élhessen szép csendesen — és ne légyen — semmiképen — gyászfátyola kopott — némitsátok el — szeretettel — az adódobot — hadd szóljon ujra, — hurján végighuzva — az élet búja és derüje — **szegény jó Ferdinánd árva hegedüje.**

— **A helybeli dalegylet** e hó 8-án ismét egy szép lappal gazdagitotta dicsőséggel teljesitett müködései gazdag történetének könyvét. A Budapest szállóban, pártoló tagjainak tiszteletére rendezett dalestélyével ismételten bebizonyitotta életképességét s ujabb érdemet szerzett az intensivebb pártfogásra. Főczélját, hogy a Káldy-féle remek kuruczdalokat bemutassa, teljes mértékben elérte. A kurucz-dalok oly kedvező fogadtatásban részesültek a nagyszámban egybegyült előkelő közönség részéről, a melynél nagyobb sikert az országban sehol sem értek el velük. Bizonyság az is, hogy minden darabot meg kellett ismételniök a derék székely dalosoknak. Az egylet iránti őszinte rokonszenvet pedig azon szépszámu pártoló tagok igazolják fényesen, kik az estélyen nyomban feliratkoztak s a székelydalosok diadalmas zászlója mellé álltak, hogy azt a lelkes kis csapatot, az egylet buzgó vezetői s ezek között Nagy László karnagygyal élén továbbra is lépésről-lépésre ujabb sikerekhez segitsék. Szivből üdvözöljük az uj tagokat is e nemes törekvésü egylet kebelében.

— **Ájtatoskodás**. Az 1885-ik évi pápai rendelet értelmében a helyb. Szt.-Ferenczrendiek templomában is életbe lépett az ugynevezett „Októberi ájtatosság“ vagyis „Magyarország Patronája“ „Sz. Mária tiszteletére“ az olvasó-ájtatosság. Ez ájtatosság okt. 1-vel kezdődött és egész október havában d. u. 5. ó. tartatik meg, vasárnaponkint szt. beszéddel. Mindennap fölhangzik tehát az ima a szép számu hivekkel egyetemben: óvja és tartsa meg számunkra az Egek Ura szeretett drága hazánkat.

— **Negyvenhat forint**. Ez az oka, hogy — ki tudja mikor lesz aszfaltjárónk? . . . Pedig a ki figyelemmel kiséri közönségünket, — mely estánkint még a város legtávolabbi részéből is a Kossuth-utcza jobb oldalán sétál és pótolja a hiányzó sétatért — igazán megszánja. Évek hosszu során át biztattuk a haladásra városunkat s most, midőn végre megemberelte magát és az aszfaltozást nagy ügygyel bajjal elhatározta — negyvenhat forint miatt nélkülöznie kell azt az egyedüli élvezetet is, hogy legalább jó és járható helye legyen. Mint értesülünk — a belügyi m. kir. miniszterium — negyvenhat forinttal olcsóbbnak találta a magyar aszfalt társaság ajánlatát s azért a város közönsége által már megkötött szerződést nem hajlandó jóváhagyni. Dr Gyarmathy Dezső polgármester ebben az ügyben felutazott a fővárosba, hogy a megkötött szerződés jóváhagyását valahogy mégis kieszközölje. Ha ez nem sikerül, — mint halljuk — a polgármester inditványozni fogja, hogy a városi képviselőtestület határozatilag mondja ki: a visszaflaszterezést — sétálni és levegőt élvezni szerető közönségünk nagy bánatára.

— **Kitüntetés**. Boér István homoródabásfalvi g. kath. lelkészt megérdemelt kitüntetés érte. A balázsfalvi g. kath. érsekség a czimzetes alesperesi méltósággal tüntette ki. A kiváló székely hazafi, ki 43 évig szorgalmasan müködött nemcsak egyháza, de községe előhaladásán is, mindnyájunk elismerését kiérdemelte.

— **Hivatalos hajtó vadászat** lesz ma (vasárnap) Parajd környékén, hol a vaddisznók és más dúvadak rendkivüli mértékben elszaporodtak.

— **A szinigazgató panasza.** Romvári V. Lajos szinigazgató az elmult héten érzékeny kárt szenvedett, a mennyiben a derestyei vasuti állomás főnöke hanyagsága miatt, podgyásza csak tegnap délután érkezett városunkba s igy az ujdonságok részben a müsorról elmaradtak, másrészt pedig felvehetők sem voltak. Még e hónap 3 án megküldte Baróthról Romvári a podgyászért szükséges összeget. A posta azonban — pénzhiány miatt az utalványt beváltani e hó 11-ikéig nem tudta s addig az állomásfőnök a podgyász utnak inditása iránt nem intézkedett. A mintegy 300—400 frt kárt szenvedett igazgató panaszt emel a kolozsvári üzletvezetőségnél.

— **Athelyezés**. A kolozsvári kir. főügyész Jakab Ferencz székelyudvarhelyi kir. ügyészségi hivatalszolgát a marosvásárhelyi kir. ügyészséghez hasonló minőségben áthelyezte.

— **Az udvarhelyi ev. ref. egyházmegye** e hó 8- és 9-én megtartotta a kollegium disztermében, őszi közgyülését. Az érdekeltek igen szép számban jelentek meg. Ott volt Sebesi Ákos kir. közjegyző, főgondnok, dr Gyarmathy Dezső polgármester, gondnok, Somogyi István nagyküküllővármegyei alispán, kképviselő, Somogyi Albert birtokos képviselő, ott voltak a tanitók, egyházak képviselői s a papság csaknem teljes számban. Vasárnap 10 órakor a közgyülési tagok a kollegium és udvarhelyi egyház elöljáróival templomba vonultak, hol már szép számu közöoség várakozott, hogy

— Hát haza jött a gyönyörü fiu és nyomban megindult a hir is. Hogy Eszternek is megjött a jó kedve, ujra hallik az éneke.

Ismét mondogatták az öreg Bándinak s ő megint lekaczagta. Pedig jó lett volna nem kaczagni, tán még most is élne Gábor.

Letelt a szabadság, pontosan vissza ment a szép firer, csakhogy nagyon kelletlenül. Nagy bánat nyomta a szivét, nagy teher a lelkét. Ő elment és Eszternek is elfogyott a nótája, elhagyta a jó kedve, beteg lett. Szivét őrölte a bánat Gábor után. Mert bizony a hir igazat mondott. Gábor és Eszter szerették egymást. Szép is volt, ügyes is volt mind a kettő, csakhogy Gábor az első gazda fia, Eszter egy szegény zsellér leánya.

Gábor honnan, honnan nem, megtudta, hogy Eszter beteg, ő is bánkódott, kesergett, de katona volt s annak nem szabad bármikor haza menni. Megirta hát az apjának, hogy neki csak Eszter kell, csak őt szereti. Vigyázzanak reá, mert ha meghal, ő sem él tovább!

Meg volt most ijedve a vén Bándi, eleget bánta mért nem hitt a figyelmeztetésnek, hanem azért nem gondolt arra, hogy Esztert menyének fogadja. Ő a gazdag Bándi, a szegény Esztert . . . deiszen nem lesz abból semmi. Meg is irta fiának, hogy verje ki a fejéből azt a hozzá nem illő leányt. Van más elég, szép is — gazdag is. S mi lett belőle? Három nap mulva Bándi Gábor otthon volt, nem haza, hanem egyenesen Eszterhez ment; már javulóban kapta. Két napig volt otthon, a harmadikon csendőrök jöttek, keresték a szökött katonát.

Ekkor tudta meg az öreg Bándi, hogy jött haza a fia. Haza szökött, a szökött katonát pedig főbe lövik. Szegénynek majd elment az esze, tiz esztendőt öregedett két nap alatt.

Keresték a szökevényt, de nem találták s már készülődtek el a csendőrök, midőn hirül vették, hogy a kit keresnek, kedvesével a falu melletti kis erdőben rejtőzik. Rossz akaratu emberek épen a rejtekhelyekig, az erdő szélén levő barlangig vezették őket. Nem voltak a barlangban, de nem is voltak messze. Egy vén fa alatt az országut mentén, egymást átölelve feküdtek a fiatalok, mintha csak elszenderedtek volna. Ajkuk még mosolygott, pedig mindörökre el voltak halva.

Eszter meghallotta, hogy valaki elárulta a buvóhelyet. Utra kelt röktön és hamarabb oda ért kedveséhez. Tudták, hogy előbb-utóbb megtalálják Gábort. Tehát meghaltak közös akarattal. Végett vetettek saját kezüleg ifju életöknek.

Harmadnapon eltemették őket. Olyan szép temetésök volt, a milyent többet senki sem látott. Egy sirba tették s a megtört szivü apa, gyönyörü követ állittatott föléje. Egy fél esztendő mulva őt is fia mellé temették. Megölte a bánat. Az a nagy halom kő az erdő szélén pedig az a hely, a hol Gábort és Esztert megtalálták. A ki arra ment, mindenki vetett egy követ, hogy jele legyen a szegény szeretőknek. Ti is ha arra jártok, ne mulasszátok el. Megérdemlik, hogy ne felejtsük el igaz szerelmüket.

Csendbe végzi elbeszélését a jó mondó néne, megilletődve hallgatnak még egy darabig. Olyan is van, ki könnyet se szégyel. Aztán lassankint változik a hangulat, fogytán van a halmaz, bugó kürtjével megszólal az éjjeli őr s harsányon kiállt a csillagos éjszakába.

Nincs már hántani való. Takaritják gyorsan a száraz levelet, hely kell most a táncznak. Ráhuzza a czigány s a jól végzett munka után tánczra kerekednek, melynek csak a hajnal derengő fénye vet véget

Oszlik a társaság, kialudt a tüz is. Elcsendesül minden, csak itt-ott hangzik fel az utczán a hazatérők-nek éneke:

„Ej haj zörög a levél“. . . . . .

Az erdő melletti kőrakás pedig nő folytonosan, a ki arra jár növeli egy-egy kővel. Hü szeretők emlékét igy őrzik — ápolják.

Az egyszerü nép kegyeletének, egyszerü nyilvánulása . . .

Riczi.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

részt vegyen néhai Szász Domokos püspök emlékére rendezett gyászünnepélyen. Az ünnepély valóban felemelő volt. A kollegiumi vegyeskar oly meghatólag énekelt Solymossy tanár vezetése alatt, hogy sokaknak szemében köny csillogott. Mindenből kivette részét, a polgári kitünő dalárda is. Menyhárt András esperes Bedő Ferencz főjegyző felemelő imákkal, Fejes Áron tanár szép beszédével kelté fel a szivekben a kegyelet, a hála és hit magasztos érzelmeit. A gyászünnepély különben teljesen programmszerüleg folyt le, csak az keltett általános feltünést s adott alkalmat különféle magyarázatokra, hogy a megyét hivatalosan senki sem képviselte. Istentisztelet után Menyhárt András esperes megnyitotta a közgyülést, beszédében visszatekint 10 évi müködésére, szerényen jelzi azokat a dolgokat, melyeket ezen idő alatt elvégzett. Megköszöni a bizalmat, lemond állásáról s elnöki székét elhagyja. A főjegyző azonban, ki hivatalból átveszi a gyülés vezetését alig tud szóhoz jutni, a gyülés oly kitörő, rendkivüli lelkesedéssel élteti ismételten a belépő esperest. Egy nehány percz mulva, a meghivására kinevezett bizottság élén lépett be a terembe, hol az ováczió alig akart szünetelni. Szép és a nála megszokott tartalmas beszéddel fog'alja el ujra eddigi helyét. Önzetlen, becsületes munkát igér ujra, de csak addig, mig erejét hanyatlani nem érzi. Mihelyt ennek első jelei mutatkoznak, megköszönöm a bizalmat mondá s az egyházmegye ügyeit erősebb kezeknek engedem át. Tárgysorozat rendén most a főjegyző mondott le összes tiszttársai nevében is. A közgyülés azonban az egész voll tisztikart egyhangulag ujra kikiáltotta, csak az aljegyző választásnál volt szavazás. Ujra főjegyző lett Bedő Ferencz udvarhelyi pap, közügyigazgató (ügyész) Jakab Albert kisgalambfalvi lelkész, számvevő Kelemen János nagygalambfalvi pap, pénztáros Bedő András bikafalvi lelkész, tanügyi előadó Lajos János bögözi pap, aljegyző szavazattöbbséggel Biró Áron felsőboldogasszonyfalvi lelkész. Az egyházmegyei tanácsba világi részről beválasztatott dr Ráczkövi Sámuel képviselő, a fegyelmi biróságba Solymossy Endre tanár, képviselő. Még az ujonnan választott papok bekebelezése, az uj tanitók, énekvezérek esküje történt meg s azon napra elnök bezárta a gyülést. Hétfőn a tanácskozás reggeli 9 órakor kezdődött, főjegyző megtette jelentését az egyházmegyei tanács müködéséről, mely minden megjegyzés nélkül tudomásul vétetett. Felolvastattak a felsőbb leiratok. Hozzájárult a közgyülés az Igazgató-tanács két javaslatához, mely a kolozsvári szeretetház és a kerületi gyámintézet érdekében küldetett le. Elfogadta némi módositással az orbai egyházmegye két inditványát is. Lajos János tanügyi előadó mult iskola-évi jelentése tudomásul vétetett, javaslatai elfogadtattak. Ugyszintén Kelemen János számvevő jelentésére megtétettek a hanyag egyházak vezetőivel szemben a szükséges intézkedések. Bedő András pénztáros által előterjesztett költségvetés jóváhagyatott. Majd a kérelmek és inditványok elintézése után az esperes záró szavai végeztével, még az általános papi értekezlet is ülésezett. Itt Sándor András muzsnai pap, értekezleti jegyző ismertette a körök munkálkodását. Majd a jövőre irányzott tevékenység érdekében folytatott tanulságos eszmecsere után, ez is lelkes hangulatban bezáratott. X

— **Időjárásunk** őszies, reggelenkint csak ugy fehérlik a hóharmattól a házak teteje. Az emberek meleg felöltőkben járnak, a kis gyermekek markukba fujnak. Ezzel szemben Parajdról tavaszi hangulat, pompás ibolya-illat érkezik — lapunk egyik előkelő barátjától. — Vitalis Elekné urhölgy, tisztelt meg bennünket két szál ibolyával, mely kertjében jelenleg teljes pompájában diszlik. Köszönettel vettük a lekötelező szivességet.

— **Kérelem**. Gutenberg találmányának müvelői: a könyvnyomtatók, megalakitották Eperjesen a Magyarországi Könyvnyomdászok Szakegyesületének vidéki bizottságát és szabad idejüket külön otthonukban az önmüvelődésnek, szellemi ismeretek szerzésének szentelik. Azt mondja a költő a könyvnyomtatásról, hogy:

Egy papirka irott lapja
Langy szellőcske lomb között;
Ég- s földrázó viharrá nő,
Ha nyomdába költözött.

A költő forró szerelme
Kebléből elpárolog, —
Kis betücskéimmel abból
Mennyországot alkotok.

És valóban a magyar könyvnyomtató az, ki a kulturának mécsesével bevilágit a nemzet szivébe, hazai irodalmunkban mint közkatona szerepel, a ki a leirt szóba, a holt ólombetübe lelket, életet adva, a parányi eszmét világgá hirdeti és a ki szerényen, a társadalomban zajtalanul, majdnem elfeledve dolgozgat hangyaszorgalommal, hogy a második honfoglalásban ő neki is jusson egy csekélyke tér, — a magyar könyvnyomtatók itt, az ország határszélén most a müvelt magyar közönséghez fordulnak azon tiszteletteljes kérelemmel, hogy alig pár kötetből álló könyvtáruk gyarapitására szives könyv-adománynyal hozzájárulni kegyeskedjék. Elfogadunk bármely nyelvü s bármily állapotban levő könyveket, teljes füzeteket „Nyomdász-Szakegylet Eperjesen, Fő-ut 17. sz." czimen küldve. A kegyes adományokat a helyi lapban köszönettel nyugtázzuk. A midőn kérelmünket megujitva, kegyes támogatást s nekünk hiveket szerezni kérjük, maradunk Eperjes, 1899. szeptember hó. Nyomdász Szakegylet.

— **Rejtélyes eltünés**. Az e hó 4-iki országos vásárkor Dobai István malomfalvi gazda két tulkot eladott városunkban 215 frtért. A vásár megtörténte után egy kis áldomásra bevonult Biró István korcsmájába, hol egy üveg pálinkát kérvén, ismeretlen, uri emberszerü idegennel eltávozott az ital elfogyasztása végett. Kimentek a tüzoltó-torony felé. Biró odasugva neki, figyelmeztette, — mikor az italt kifizette — hogy legyen óvatos és mindenkivel ne barátkozzék, mivel látta nála a bankókat. Ezután többé nem tért vissza Dobai, sem az üveget vissza nem szállitotta. Kalapját, melyben a neve bele van irva — Kovács János kir. telekkönyvvezető kocsisa Szombatfalva városrészben, a Küküllő szélén megtalálta s ebből azt következtetik, hogy rablógyilkosság áldozata lett. Dobai kutatása végett a helybeli főszolgbirósághoz jelentést tettek, honnan, mint illetéktelen ügyet áttették a városi rendőrkapitánysághoz. Feleky Pál főkapitány helyettes széleskörü nyomozatot inditott, de a megtalált kalapnál egyéb eredménye még eddig nem volt. A vizsgálatot most a kir. törvényszék vette át s az országos körözés is el van rendelve.

— **Székely fiuk Budapesten**. Dicséretes buzgalommal és igen jó eredménynyel folytatják azt a mozgalmat, hogy a székely fiukat magyar iparosokhoz és kereskedőkhöz helyezik el inasokként, hogy itt Magyarországon hivatásuknak megfelelő kiképzésben részesüljenek. E mozgalomból kifolyólag f. hó 6-án este 6 óra 20 perczkor a keleti pályaudvaron Péterffy Béla vezetésével 43 székely fiu érkezett Budapestre. Ezek közül 27 már budapesti mestereknél és kereskedőknél elő volt jegyezve, a többi pedig vidéki városokban: Váczon, Beszterczebányán, Dobsinán, Iglón, Esztergomban, Győrött és Egerben fog elhelyezést találni. Az érkezőket Borszéky miniszteri tanácsos fogadta, a ki szintén buzgó apostola a székely-ügynek. Megjelentek a pályaudvaron azok a mesterek és kereskedők, a kik székely fiukat előjegyeztek. Az érkező fiuk napbarnitott, piros pozsgás, egészséges arczukkal nagyon kellemes benyomást keltettek. A fiuk Csik-, Háromszék-, Udvarhely- és Maros-Tordavármegyékből valók.

— **Halálozások**. Bartók István helybeli derék lakatos-mestert sulyos csapás érte; forrón szeretett felesége S. Nagy Polixéna e hó 13-án reggel fél 7 órakor, hoszszas szenvedés után elhunyt. Temetése ma (vasárnap) d. u. fél 4 órakor az ev. ref. szertartás szerint fog megtörténni. Az elhunyt édesanyát Anna, István, Róza, Juliska Ágnes nevü kiskoru gyermekei siratják hitves nélkül maradt édes atyjukkal. — Bordy Józsefné nyárádszeredai Kása Judith, mint hitves; Bordy Ida, mint gyermek; nyárádszeredai Kása Mari, mint sógornő gyászjelentéssel tudatják, hogy Bordy József életének 44-ik évében hosszas szenvedés után e hó 11-én este 9 órakor csendes álom közben kimult Székely-Keresztúrt.

— **A szinházi müsor** jövő hétre következő darabokból áll: Ma (vasárnap) két előadás lesz. Délután „A csizmadia mint kisértet" cz. népszinmü mélyen leszállitott helyárakkal, este pedig rendes helyárakkal: „Czigány szerelem" cz. népszinmü ujdonság kerül előadásra. Holnap (hétfőn) „Családi örömök", vigjáték-ujdonság. Kedden (17-én) „Gésák" operette negyedszer. Szerdán (18-án) Sárdi ház, Géczy uj szinmüve. Csütörtökön (19-én) „Hálókocsik ellenőre" cz. vigjáték ujdonság. Pénteken (20-án) »Czifra nyomoruság« Szombaton (21 én) „Szép Heléna", operette. Vasárnap (e hó 22-én) délután „Peleskei nótárius", bohózat; este „Szökött katona", kitünő népszinmü.

— **Fortuna otthona.** Az osztálysorsjáték utolsó huzásán a 600,000 koronás jutalom nyeremény a rendkivül szerencsés és hirneves Gaedicke A. főgyüjtődéjében (Budapest, Kossuth-Lajos-utcza 17.) vásárolt 62551. számu sorsjegyre esett. Ezen főelárusitó kifizetett már vevőinek egy 400,000 koronás főnyereményt, kétszer 100.000 koronás főnyereményt, háromszor 60 000 koronás főnyereményt. I. osztályu sorsjegyek ezen szerencsés főelárusitónál már most kaphatók.

— **Emlékezés és kegyelet.** A Székelyföld fővárosának — Maros-Vásárhelynek — lelkes polgársága október 6-án nagyszabásu gyászünnepélyt rendezett az 1848—49. magyar szabadságharcz bevégzése után vértanuságot szenvedett dicső hőseink halálának 50 éves fordulója emlékére. Megemlékezett ez alkalommal ezen nemes város hazafias polgársága a saját vértanuiról is és megkoszoruzta az ott 1854. márczius 10-én az osztrák zsarnokok által kivégeztetett Török, Horváth és Gálfi székely vértanuk emlékoszlopát. A posta-réten nyugvó három székely vértanu sirjához óriási tömegben vonult ki a városból, a Széchenyi téren, a Kossuth- és Bem szobrok között lefolyt magasztos gyászünnepélyen részt vett közönség. A székely vértanuk emlékoszlopára Maros-Vásárhely sz. kir. város közönsége nevében Szenterzsébeti Szakáts Péter kereskedelmi és iparkamarai titkár, a közönségre mély benyomást gyakorolt lelkes beszéd kiséretében tette le a nemzeti szinü szalaggal ellátott cser- és pálma levelekből font koszorut.

— **A mezei egereket és a patkányokat kipusztitó fertőző anyag** (virus contagieux), mely iránt vármegyénk gazdaközönsége körében élénk érdeklődés mutatkozik — Solymossy János helybeli gyógyszerészhez e héten megérkezik. Miután az anyag legbiztosabban csakis friss állapotban hat, a vármegyei Gazdasági Egyesület figyelmezteti a gazdaközönséget, hogy esetleges szükségletét sürgősen jelentse be a nevezett gyógyszerészhez. A használati utasitást e lap jövő számában közöljük.

— **Vadak garázdálkodása.** Zsombor község határán a közelmultban a farkasok igen sok kárt okoztak az állatokban. A vaddisznók 35—40 drbos csoportokban járnak. A tavaszi veteményekben 5–600 frtra tehető káruk van a zsomboriaknak. Jó volna itt is hivatalos hajtóvadászatot tartani.

— **Szép, bimbós rezedák** téli virágzásra — eladók özv. Biró Pálnénál Székely-Udvarhelyt, Kossuth-utcza.

CSARNOK.

A bérczek honából.

(Az ev. ref. kollegium ifjuságának kirándulása Hunyadvármegyébe.)

Hogy felcsillant a szemünk mindnyájunknak, mikor megtudtuk, hogy tanáraink kirándulásra visznek. Nagy élvezet bárkinek is a kirándulás, de legnagyobb mégis a tanulónak, hiszen neki van legfogékonyabb lelke, minden benyomás iránt leginkább érdeklődő szive. 58 tanuló jelentkezett, s hála a kollegium humánitásának, a legszegényebbek is részt vehettek benne, 6 tanár vezetett, a fővezér Szabó András tanár ur volt.

Nem irom le azt az izgatottságot, azt a sürgő-forgó készülődést, ideges kapkodást, a mit, különösen a kisebbek véghez vittek. Péntek nap volt az indulás, s már csütörtökön délután sugárzott az ódon kollegium fala a sok ragyogó arcztól. Nevetett az öreg hideg homloka, gyönyörködve nézte gyermekeit. — Eljött az éjjel, mely még elválasztott a várt pillanattól. De a tündérleányoknak, kik az éj fátyolát fonják, oly jó szivük volt, hogy még ki se mérték már is elvágták. Hej, pedig de szépen kihimezték!

Aztán elröpült a reggel, s mi a vonaton ültünk. A lassu székely vonat fiatalos hévvel füttyentett, s aztán ropogósan megindult. Hjah! Az ifju tüz ragadós! Aztán mikor talpa alá fujják azokat a pezsgő-pergő csárdásokat, csak nem czammoghat, mint máskor! Az egész vidék ujjongott a dalos diákokra s mintha egy mosoly lopózkodott volna a Budvár büszke homlokára, a mikor oly vigan verte vissza: „Sárgarigó, rozmaringom galambom!"

Sorba jönek a kisebb-nagyobb állomások: Héjasfalva, Segesvár, Kiskapus. Tövisnél letérünk Gyulafehérvár felé. Minden lépés mit tudna regélni! Gondold hozzá minden vidékhez, kik itt jártak? és Erdély története átvonul szemed előtt.

Robogunk tovább. Alkenyérnél az állomás mellett áll egy kőoszlop, tetején érczpánczélban egy héroszi mellkép, karddal, buzogánynyal. Ez a Kenyérmező. A vonat megáll, ihlett lélekkel szállunk ki és állunk fel a talapzatra. „Isten áldd meg a magyart", zengi félszáz ajak, aztán egyikünk elolvassa, mi van reá irva. S mikor a vegső sorhoz ér: „A dicső mult fénye ragyogja át a boldog jövendőt", ezt már mindenik együtt sóhajtja. S a „Szózat" imája égbe száll, büszkén, követelően. Hallgattassék meg!

Aztán közelgünk a czélunk felé. Szászvároson fogad a kollegium tanári kara, ifjusága. A barátság hamar megy, hisz testvérek volnánk, s a két intézet ifjusága szivből ölelkezik, Különös, de kellemes benyomást tesz ránk Szászváros oláh lakósainak festői népviseletével. Legelőször is a gyufagyárat néztük meg, aztán felmentünk a kollegiumba, a hol megmutogattak nekünk szertárt, rajztermet, könyvtárt, s mi alaposan megvizsgáltunk mindent, a berendezkedéstől a vendéglátók szivéig. Este a konviktusban vacsoráltunk; tudom látott étvágyat az is, de ilyet soha! No, kitettünk magunkért itt is!

Vacsora után össze koppantak a diákok. Ott volt ám aztán a jókedv! Éjfél felé járt az idő, mikor hazabandukoltunk. De azért már szürkületben a vonaton voltunk s a felbukkanó nap már csak a tovarnbogó, viszszaintegető diákokat látta.

Jött Piski; a hösköltemények szintere. Mintha Bem és Petőfi szellem alakja ölelkeznék a honvédemlék felett Ez a hely, melynek párja nincs, bár képe a nemzet szivében van . . . Mellette a gépgyár. Jelen és mult. A hősiesség és munka. Aztán látjuk a távolban a Déva várát. Lelkünkben feltámad a rege, mit a nép lelke von repkényként a romokra. Déva, Kolcz és Kalán várának harczaiban is a nemes győzött. De az idő vasfoga megőrölte a harczost. Vajjon az idealizmuson is fog ereje!... Tovább, tovább. Ködtávolban néz reánk a „hegyek nagyapja a vén Retyezát". S itt már elkezdődik a tündérpanoráma. Mindegyre más kép! Oh természet, de gazdag vagy! Az erdőkoszoruzta Kárpátok ezer tündértájat varázsolnak elénk. S mi illetődve, szótalan állunk, hallgatásunk egy néma ima. A Retyezát közeledik felénk, mellettünk festői sziklacsoportok, hegyek völgyek szaladnak el. Hova tünnek? Szivünkbe. Itt a merisori vizesés látszik, majd a két kerek vár, odább a via dukta. A táj kifogyhatatlan, s mind vadabb, mind szebb lesz. Felettünk áll a Retyezát büszke fenségében. Itt költővé lesz a legsivárabb lélek is. Némák az állomások, csak a vonat dübörgése zavarja a nagyszerü csendet. Itt a regék hazája, itt vannak a karbunkulust őrző tündérek. Vajjon a természet nem haragszik meg, hogy szentélyébe törünk? Oly merész az ember? Hiszen olyan törpe! Csak némely érzi, hogy templomban jár, hogy Árgirus királyfi és Tündér Ilona fenséges laka ez!

Itt sziklacsoport, ott fenyves. Szakadék mély ölével, magas hegy felemelt fejével. Sziklafal rohan el mellettünk, egy helyt sötét üreg ásit mélyén; fenekén patak foly, kitudja minő titkokat fecseg, csakhogy nem értjük szavát. Ez a „Cetate Boli", Jósika szegény hősei: Dandár és Izidorra szőtték itt sötét sorsukat . . .

. . . A vonat fütyöl s meg áll. Zöld világban a fekete ország ez, Petrozsényben vagyunk. Felocsudva szállunk ki.

Innen indultunk a szurdoki szorosba gyalog. Sziklába vágott ut vezet le, mellettünk zug, zajong a Zsil. Fáj neki, hogy itt kell hagyni a magyar hazát, azért panaszkodik. Fejünk felett párkányzatos sziklafal ölelkezik a felhőkkel, vagy meredek erdő vész a magasságba. A két hegysor mind összébb szorul, azon gondolkoznak, ne vágják el végkép az utat, — annyi jó magyar vándorol ki rajta . . . Átlépjük a magyar határt. Valami nyomasztó érzés ugy késztet vissza. Megnézzük az uj román hidat, s mikor ujra magyar földön állunk megkönnyebbülve lélegzünk fel. Hjah, más ott a levegő.

Csak 3 órára érkeztünk meg Petrozsényba porosan, éhesen. De jó volt itt a pompás ebéd, mit az üzletvezetőség adott! Aztán megnéztük a köszénbányát. Itt termesztik az uj világ vérét.

Este már Hátszegen vagyunk. Kocsin vittek be itt bennünket, fáradt diákokat, fényes terembe, fényes vacsorához ültettek, fényes közönség közé. Bizony, ha csak szemünk, arczunk nem ragyog . . .

Aztán elszállásoltak. Vendégszerető házak adtak nyughelyet a fáradt utasoknak. S a hajnallal kelve, rózsaszinü kedvben, disz-zenekar kisért ki az állomásra. Megnéztük az öralja-boldogfalvi templomot a renaissance korából. Talán Mátyás dicső országáról álmodik.

Soha el nem muló kedves emlékekkel távoztunk Hátszegről.

. . . Vajda-Hunyad felé járunk. Feltünik Hunyadnak ös fala. A mit az idő rontott rajta, most az utódok kegyelete helyre himezgeti. Előttünk áll a vár főhomlokzata, a lovagterem. Fenség és báj, erő és kellem, a mult alkotása és a jelen müvészete csodálatra méltó harmoniába egyesül. Belépünk a lovagterembe. Mennyi pompa! A padozat szines mozaik, remek czimerekkel. Nem merünk rálépni, lehajlunk, megsimogatjuk. Oly hüvös van e boltivek alatt, s mégis ugy melegit . . . Aztán megnézzük a nagy király lakó szobáit. Kis hézagok ezek, s mégis az egész hazára innen áradt a dicsfény. Átvizsgálunk mindent, megnézzük a fülkét, hol Hunyadi László született. Átmegyünk a mentsvárba, a „nye-bojszá"-ba, s végig nézzük a festői tájat.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Aztán összeáltunk az udvaron. Levett kalappal, egy szivvel-lélekkel énekeljük a magyar imádságot. Egyik társunk szaval, másik beszédet mond, egyik tanárunk int, lelkesit, tanit.

S most megyünk a munka templomába, a vasgyárba. Nézzük az embert, a ki magánál hatalmasabbat teremt. Komor, zord tekintetükkel zugnak e gépek, a r a n y a t c s i n á l v a. És füstjök az égbe száll. Másfél órai keresztül-kasul futkározás után kiérünk fáradtan, porosan a munka labyrinthusból, s lelkünkben az emlék helyét im egy erős, elhatározott érzés tölti be: dolgozni, dolgozni.

Aztán repültünk visszafelé, s ujra itthon valank. Mikor hazaértünk, már mint egy szép álom élt az egész mélyen, a szivek mélyén.

Azoknak, kik utunkat fényessé tették, illetékes körök megadták a hálát, az elismerést.

De az irásnál is többet ér a jó emlékezés.

Ravasz László.

Szerkesztői üzenetek.

Riczi. Hálás köszönettel vettük és aktualis voltánál fogva azonnal adjuk. Ha örömet szerezhetünk vele — szivesen . . .

Kassa. P. E. Köszönjük és közelebbről helyet szoritunk szives küldeményének. Ohajtjuk, hogy a változott viszonyokba mielőbb beletörődjék. Szives üdvözlet. Lapunkat küldeni fogjuk.

Muzsna. Sz. B. Szép és hasznos irányu czikkeit szivesen fogadtuk. Sorát ejtjük.

Bakter. A czikk közlésre vár. Tudósits állomás-helyedről.

Helyben. F. T. Szives közleményét köszönettel vettük és igyekezünk mielőbb sorát ejteni.

Többeknek szives türelmét kérjük. Mihelyt terünk engedi közölni fogjuk mindannyit.

HIVATALOS RÉSZ.

Udvarhelyvármegye főispánja. 209—899 sz. Pályázati hirdetmény. A kormányzatomra bizott Udvarhelyvármegyében a homoródoklándi járási állatorvosi állás lemondás folytán megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek s felhivom mindazokat, kik ezen Homoród-Oklánd székhelylyel rendszeresitett állást elnyerni ohajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 1. §-a, illetve az 1888. évi VII. t.-cz. 133. §-ának szem előtt tartásával felszerelt pályázati kérésöket hozzám 1900. év április 1-éig adják be. Ezen állás javadalmazása évi 532 frt 50 kr fizetés és 100 frt utiatalány. Székely-Udvarhely, 1899. október hó 3-án. Hollaki Arthur s. k., főispán.

Udvarhelyvármegye alispánjatóll Sz. 18741—1899. alisp. Székely-Udvarhely város polgármesterének és valamennyi község elöljáróságának. Közhirré tétel végett értesitem, hogy Kénos község bival állományában a bivalvész egy udvarban; Rugonfalva község sertésállományában a sertésorbáncz járványosan fellépett s e miatt a községi zárlat elrendeltetett. Székely-Udvarhelyt, 1899. október hó 10-én. Dr Damokos Andor, alispán.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 18473—899. Székely-Udvarhely város polgármesterének és valamenynyi község elöljáróságának. Közhirré tétel végett értesitem, hogy Csehétfalva és Küsmőd községek szarvasmarha állományában a ragadós száj- és körömfájás; Bibarczfalva közs. sertésállományában a sertésorbáncz járványosan fellépett és a községi zárlat elrendeltetett. Karácsonfalva közs. sertés álományában a járványosan uralgott sertésvész megszünvén, a vonatkozó zárlat feloldatott. Székely-Udvarhelyt, 1899. október hó 4-én. Alispán nyugdijba: Lázár, főjegyző.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz. 18309—899. alisp. Székely-Udvarhely város polgármesterének és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhirré tétel végett értesitem, hogy Kis-Küküllővármegyében Magyar-Sáros községben a sertésvész megszünvén, ez a község a zárlat alól feloldatott. Székely-Udvarhely, 1899. október hó 4-én. Alispán nyugdijban: Ádám Albert, tb. főjegyző.

HIRDETÉSEK.

Iskolai hegedük

3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 és 10 forintért teljesen felszerelve kaphatók, valamint az összes iskolai és zenekari hangszerek, ugyszintén harmoniumok és zongorák a legjutányosabb árakon megrendelhetők a „Székely-Udvarhely" kiadóhivatalában Betegh Pál könyv-, papir-, iró- és rajzszer kereskedése) Székely-Udvarhelyt.

IRJUNK

Müller-féle tentával.

TÁMOGASSUK

A MAGYAR IPART!

A legélénkebb forgalmi helyen

egy kitünő bolthelyiség emeleti lakással együtt, esetleg lakás nélkül is, Székely-Udvarhelyt, a piacztéren 1900. évi april 24-ikétől kiadó. Bővebb értesités nyerhető özv. Csép Istvánné tulajdonostól.

Egy belső telek

négy szobából álló emeleti lakrészszel, az alsó részben két konyhának berendezett szobával és két száraz pinczével s több a lakáshoz szükséges mellék épületekkel, kitünő ivóvizü kuttal Szombatfalva városrészben a felső uj-utczában — eladó. A feltetelek Barabás Péter tulajdonosnál ugyanott megtudhatók.

Minden héten ujdonságok!

Képes Levelező-lapok mintegy 500 féle

müvészies kivitelben a „Székely-Udvarhely" kiadóhivatalában (Betegh Pál könyvkereskedése, Kossuth-utcza) kaphatók.

Minden héten ujdonságok!

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

Ezen hirneves háziszer ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbizható, **fájdalomcsillapitó bedörzsölésként alkalmaztatik köszvénynél, csúznál, tagszaggatásnál** és **meghüléseknél** és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem **igazi népszerü háziszer,** melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszertárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapesten.** Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértékü utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni,** az minden egyes üveget „**Horgony**" védjegy és Richter czégjegyzés nélkül mint **nem valódit** utasitsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállitók, RUDOLSTADT.

kapható Székely-Udvarhelyt Nagysolymosi Koncz Ármin gyógytárában.

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek vétel előtt hivatalosan vegyelemezve vannak, csakis

FERNENGEL GYULA jóhirü pinczéjében

Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utcza)

kapható a következő előnyös árakban:

Literenként 32 krtól 1 frt 40 krig.
Tiz literen felül 28 krtól 1 forint 20 krig.
Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektoliterenként 24 frttól 46 frtig.

Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve.

Papp és Tamás

férfi-szabók

Székely-Udvarhelyt.

Van szerencsénk tisztelettel értesiteni a n. é. közönséget, hogy eddig is igyekezve m. t. megrendelőinket jó és csinos ruhával kiszolgálni, most a **budapesti első nyilvános szabászati szakiskolában a legujabb és legdivatosabb szabást sikeresen tanulmányozva,** azon kellemes helyzetbe vagyunk, hogy bármilyen ruhadarabot a legizlésesebb kivitelben pontosan és gyorsan elkészithetünk.

A n. é. közönség pártfogásába ajánlva magunkat, vagyunk

kész szolgálattal:

Papp és Tamás,

2—3 férfi-szabók.

A helyi és vidéki

építkező

ez uton van szerencsém értesiteni, hogy mindenféle üvege-

közönséget

zeseket a legjutányosabb árak mellett elvállalok.

A munkálatoknak ***pontos*** és ***gyors*** kiviteléről kezességet vállalok, valamint arról is kezeskedem, hogy a legközönségesebb üvegtábláim is csehországi sima, fehér üvegek, tehát a legkényesebb igényeknek is megfelelek.

A nagyérdemü közönség szives megrendelését kérve, vagyok teljes tisztelettel

Szentpétery Gergely,

Székely-Udvarhelyt.

Üzlethelyiségem Szombatfalvi-utczában, a vasut mellett.

Sz. 16171—899.
Szb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye székelykereszturi járás Etéd községe székhelylyel lemondás folytán a körorvosi állás megüresedvén, annak betöltésére pályázatot hirdetek.

A körhöz 10250 lelket számláló következő községek tartoznak: Etéd, Kőrispatak, Bözöd, B.-Ujfalu, Siklód, Szolokma, Küsmőd, Martonos, Enlaka, Tordátfalva, Tarcsafalva, Csehétfalva és Firtos-Váralya.

Javadalmazása:
1. 500 frt rendes fizetés.
2. 180 frt havi körutak fuvardija.
3. Etéd községében esetenkint 50 kr. halottkémlési dij ugyanott.
4. Marhavágatás alkalmával vágóbiztosi dij.
5. Jogositva van beteglátogatások alkalmával házánál 30 kr, házán kivül 40 krajczár dij szedésre, azon kivül a székhelyen kivül 1 frt 50 kr napi dija jár, éjjel ennek kétszerese számitható.
6. Hivatalos kiküldések alkalmával a természeti fuvart vagy km.-ként 13 krt követelhet.

A körorvos kötelességeit az 1876. évi XIV. t.-cz. 145. §-a irja elő és ahhoz alkalmazkodni tartozik.

Ezek után felhivatnak a pályázni kivánók, hogy folyamodványaikat hiteles okmányaikkal felszerelve az alólirothoz **f. évi november hó 1-éig** okvetlenül adják be, mert ellenkezőleg folyamodványaik figyelembe vétetni nem fognak.

Székely-Keresztur, 1899. október 1-én, **Dollny Róbert,** szolgabiró.

Nyomatott a kiadótulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt 1899.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.